

Inatsisartunut ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqaigiit
UANI

**Qilalukkanik qernertanik qaqortanillu piniartarnermut tunngatillugu malittarisas-
sanik allannguiniarneq, taamaasilluni inuussutigalugu piniartartut kisimik taak-
kuninnga piniarnissamut akuersissutinik pissarsisinnaanissaat pillugu Naalakker-
suisunut apeqquut nr. 20-imut akissut. Tunumut tunngatillugu immikkut
aaqqissuussinermik eqqussisoqarniarpa?**

Inatsisartut suleriaasianni § 37 imm. 1 naapertorlugu Tunumut tunngasut qitiutillugit
qilalukkanut qaqortanut qernertanullu piniarnissamut periarfissat pillugit
apeqquteqaatinik Naalakkersuisunut saqqummiussisimavutit. Apeqquteqaatit uanga
akisussaaffinnut akisussanngorlugit innersuutigineqarsimapput.

**1) Naalakkersuisut qilalukkanik qernertanik qaqortanillu piniartarnermut malittari-
sasanik allannguiniarlutik pilersaarutigaat, taamaasillutik inuussutigalugu
piniar- tut tamakkuninnga pisaqarnissaminnut akuersissummik
pisinnaasunngorlugit. Tunumut tunngatillugu immikkut aaqqissuussinermik
eqqussisoqarniarpa?**

1-mut) qilalukkat qaqortat qernertallu Kalaallit Nunaata annersaani tamatigut piniakkani
pingaaruteqarneraa juarsimapput. Pisassiissutit 2004-milu nalunaarutit aqqutigalugit pi-
niakkanik killilersuisoqalermalli piniarnerup annertussusiatigut, piniariaatsikkut
iluqaqutegarnikkullu allanngortoqarsimavoq. Ilaatigut biologit siunnersuutaasigut kiisalu
atusuniit siunnersuisoqarneratigut ingerlatsiviup ilisimasai annertusiartuinnarsimapput.
Tamatuma kingunerisaanik immikkoortutigit arlalitsigut nalunaarummut atuuttumut
nutarterisoqarnissaa kissaatigineqalersimavoq, ilaatigut tusarniaanermi kikkut
piniarsinnaatitaaneri pillugit aalajangersakkani allannguisoqarnissaa
siunnersuutigineqarsimavoq, taamaalilluni inuit inuussutissarsiutigalugu piniarnermut
allagartaqartut kisimik qaqortanik qernertanillu qilalugarnissamut
akuerineqartalersillugit. Kissaatigisaq taanna KNAPK-mit arlaleriarluni
allaaserineqartarsimavoq.

Qilalukkanik qaqortanik qernertanillu pisanut inatsisit naapertorlugit
nalunaaruteqarnermi immikkut immersugassaq aqqutigalugu ukiuni kingullerni
marlussunni inuussutissarsiutigalugu piniartuniit aamma sunngiffimmi pinaluttartuniit
nalunaarutigineqartut qilaluk-kat pisanerqartut amerlassusaat paasineqarsinnaavoq.
Qasseriarlunili piniartut allat pe-qataasimaneri taakkulu amerlassusaat pisanut
ataasiakkaanut piniarnermi allagartanut taakkununga marlunnut agguarnissaat
ajornakusoorluni. Nalunaarsuinerit takutippaat ukiut kingulliit marlussuit ingerlaneranni
nunatsinni pisassiissutigineqartunit qilalukkat taakku marluk pillugit
nalunaarutigineqartartut sunngiffimmi pinaluttartuneersut procentit marlunniit
appasinnerusarsimasut.

19. jan 2011
Suliapnr. 2011-044696
Allak.Upp Nr. 546506

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqa. (+299) 34 50 00
Allak (+299) 32 47 04
E-mail: apnn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Tunami qilalukkanik qaqortanik piniartoqarneq ajorpoq taamaattumillu taakkuninnga pisassiissutinik agguassisoqarneq ajorluni. Uumasooqatigiinnik qilalukkanik qernertanik pisarineqarsinnaasunik pisassanut agguassisarneq Kitaanit allaanerulaarpoq. Ittoqqoortoormiuni ukiumut pisassiiffiusumut 2009-miit 2010-mut pisanut nalunaarutigineqartunit aqqaneq marlunnit pingasut (25 %) sunngiffimmi pinaluttartunit nalunaarutigineqarput. Tasiilamiit pisarineqartunit nalunaaruteqartoqanngilaq. 50-inik 35-illu pisassiissuteqartoqarsimavoq (24 %-i taakkunanga pisarineqarpoq, taakkunanga 6 %-i sunngiffimmi pinaluttartunit). Ukiumut pisassiiffiusumut 2010-2011-mut Ittoqqoortoormiiniit 20-inik nalunaarutigineqartunit ulloq manna tikillugu immikkut ittumik immersugassat sisamat tiguneqarsimapput, taakkunangalu marluk (50 %) sunngiffimmi pinaluttartunit nalunaarutigineqarput. Tasiilamiit tamarmik inuussutissarsiuutigalugu piniartunit pisarineqartut qulit nalunaarutigineqarput. Taama tulleriittunik 50-inik pisassiissuteqaqqilerpoq (matumanga 40 % pisarineqareerput, taakkunanga sunngiffimmi pinaluttartunit 4 %) 35-illu (matumanga 29 % pisarineqareerput, taakkunanga sunngiffimmi piniartartunit 0 % (tabeli 1 takuuk).

Tabeli 1. Ukiunut pisassiiffiusunut 2009-2010-mut aamma 2010-2011-mut Tunumiit qilalukkanit pisarineqartunit immikkut ittumik immersugassanut tiguneqarsimasunut nalunaarsuutit.

Ukioq pissas siiffik	Ingerlatsiveqarfik. Sunngiffimmi inuussutigalugulu piniartartut amerlassusaat.	Pisarineqarta rtunut nalunaarutigi neqarsimasut SUNNG / PIN, ataasiakkaar- lugit.	Pisarineqa rtartut nalunaarut igineqarsi masut, ataasiakka arlugit. Tamakkerl ugit / nalunaarut igineqartut	Pisassi issutit / -atuine rit	Pisassiissu tinit atuinerit SUNNG / PIN
2009- 2010	Ittoqqoortoormiit 94 (84%) / 18 (16%)	3 (25%) / 9 (75%)	12 / 12	50 / 12 (24%)	6% / 18%
2009- 2010	Tasiilaq 36 (42%) / 50 (58%)		0	35 / 0 (0%)	
2010- 2011	Ittoqqoortoormiit 104 (84%) / 20 (16%)	2 (50%) / 2 (50%)	4 / 20	50 / 20 (40%)	4% / 4% 32% paasis- sutississute- qanngitsut
2010- 2011	Tasiilaq 40 (29%) / 99 (71%)	0 (0%) / 10 (100%)	10 / 10	35 / 10 (29%)	0% / 29%

- Soorlu eqqaaneqartutut apeqqut nr. 20 ilumoorpoq, ukiuni kingullerni Ittoqqoortoormiuni inuussutissarsiuutigalugu piniartut sunngiffimmi pinaluttartunit ikinnerusut nalunaarsorsimmata. Kisianni agguassisarneq taamaattoq Tasiilami takuneqarsinnaanngilaq, tassanilu allagartat akileneqarsimasut 2/3-lii tassaasut inuussutissarsiuutigalugu piniarnemut allagartat.

- Ittoqqortoormiini inuussutissarsiutigalugu piniartut allagartaat akilerneqarsimasut 20-iueri ilumoorpoq. Kisianni Tasiilami amerlassusaat 50-100-llu akornanniipput.
- Ittoqqortoormiini qilalukkat 30-40-t pisarineqarsimasut pillugit pisanut paasissutissat APNN-ip ilisimaarisaanit marloriaammik qaffasinnerupput. Immikkut ittumik immersugassanit sisamaasunit tiguneqarsimasunit Ittoqqortoormiut pillugit avillugit nalunaarsuinernut agguaassineq pillugu paasissutissat ilumoorput. Taamaattorli qilalukkat pisarineqarsimasut inaarutaasumik amerlassusaat qanoq pjarisat nalunaarutigineqarsimasut sunngiffimmi pinaluttartut inuussutissarsiutigalugulu piniartut akornanni agguarneqassanersoq ilisimassallugu ajornakusoorpoq. Ilumoorpoq, Tasiilami qilalukkanit pisarineqarsimasut qulit nalunaarutigineqarsimammata, kisiannili tamarmik inuussutissarsiutigalugu piniartunit nalunaarutaapput.
- Pisassiissutip Tunumut agguagaasimasup ilaata annikitsup atorneqarnera Ilumoorpoq. Taamaasilluni ukiumut pisassiiffiusumut 2009-2010-mut Tasiilaminngaannit pisarineqarsimasunik nalunaaruteqartoqarsimannngimmat.

Taamaattumik normu 20-mi apeqquumi eqqaaneqartumiit Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfiup (APNN) tiggummissaanit allaanerungaarpud. Taamaattumik paasissutissat suminngaanneernersut APNN-ip paasissallugu soqutigaa.

Tusarniaanermut akissutit arlallit inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartallit kisimik pisassiissutinik tunineqarnissaannut siunnersuut akerloraat, ilaatigut Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinni TPAK-p sinnisuanit, KANUKOKA-mit, Qaanaami aqutsiveqarfimmiit, Upernavik, Qeqertarsuaq, Ilulissat aamma TPAK-p immikkoortortai Uummanna-mi, Qeqertarsuup Tunuani Sisimiut ilanngullugit, atsiomernillu 1014-inik allannguutissamut tassunga akerliusunik nassitsisoqarluni. Ilaatigut oqaaseqaatini isumaqartoqarpoq taamaaliorneq nunaqqatigiinnut aseruutaassasoq, Kalaallit Nunaanni innuttaasut pisinnaatitaaffimmik unioqquitsinerussalluni aammalu inuussutissaqartitsineq piniartuinnarniitinneqassanngimmat, pingaartumik avannarpasinnerusumiittut ulluinnarni piniarnermut allagartat marluusut periarfissarititaat immikkoortinneqarneq ajormata.

Allanngortitsinissamut KNAPK immikkoortortaalu, Kommune Kujalleq kiisalu Kommuneqarfik Sermersooq isumaqataappud. KNAPK-ip siusinnerusukku allakkatigut tunngavilersuutigisarsimavaa inuit inuussutissarsiutigalugu piniarnermik allagartallit pisuussutinik killilersukkanik killilersuisoqartillugu salliutinneqartassagaluartut.

Tunumiit, najukkami ingerlatsivimmiilluunniit imaluunniit KNAPK / KNAPP / TPAK-imiilluunniit tusarniutinut akissutinik tigusisoqarsimannngilaq.

Illersuineq piniartarnerlu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr.xx yy. 2011-meersumut missingiut, Naalackersuisunut akuerisassanngorlugu tunniunneqartussap, tusarniutinut oqaaseqaatit annersaat tulluarsarlugu ilanngussimavai, taamaasilluni aalajangiinissamut missiungiut tusarniutitut nassiunneqarsimasup oqaasertaanit allaanerussaaq.

Nalunaarutip aalajangigassanngortippaa, Kommunip ingerlatsiviup pisassiissutaanit 0-10 %-ip akornanniittut sunngiffimmi pinaluttartunut agguaassinnaagai. Taamaasilluni kommunalbestyrelsip peqatigiiffiit susassaqtut isumasiorlugit nammineq

aalajangissavaa, pisassiissutit agguaassat ilaat inunnut sunngiffimmi pinialuttartunut taakkununga taakkuunngikkaluartunulluunniit tunniunneqarnissaa aalangiiffigissallugu. Taamaasilluni tusarniutitut akissutit isumagineqarsimapput.

Allagartallit taakku marluk piniarnernut tamanut tamanna pillugu isumaqatigiissinnaagunik peqataanissaminnut periarfissaqalerput. Piniarnermut allagartalinnut taakkununga marlunnut pisassiissutit ilaat tunniutissallugit, kommunip agguaassinermit isumannaarsinnaavai, kisianni tamatuma piniarnermiit peersinneqarnissaat pisariaqanngilaq, nammineq najukkami illuatungeriit tamanna kissaatiginngippassuk. Pisassiissutillu ilaanut paarlattuanik, inuussutigalugu piniartunut sunngiffimmi pinialuttartunut tunniunneqarsimasut, kattuffeqarfiup pineqartup allamik piniarnermut allagartalinnut peqataaffigineqarnissaq akerlilersinnaavaa. Tunumi Ittoqqortoormiuni sunngiffimmi pinialuttartut ukiut kingulliit marluk pisassiissutit tamarmiusup 5 %-ii agguaqatigiissillugit nalunaarutigisarsimavaat, aammalu Tasiilamiit sunngiffimmi pinialuttartut pisaannit nalunaaruteqartarsimangillat.

Taama uanga isumaqarpunga, tassa Tunumi qilalukkat pillugit piniarnermut tunngasut atuuttut nalunaarutikkut nutaakkut allangortinniarneqanngimmat, illuatungeriit pineqartut namminneq maannakkut piniartarnermut ingerlatseriaatsimik allanguinissaq kissaatiginngippassuk, taassuma ilagalugu piniarnermut allagartaqarfiit marluusut peqataaffigisaannit ataatsimoorusamik piniartarneq. Pingaaruteqarporli erseqqissassallugu, maannakkut tamakkununga tunngasutigut inatsisiliorneq naapertorlugu sammisat akornanni immikkoortitsisoqannginnissaa, aammalu assigiissaarsimasunik aalajangersagaqarnissarput.

Apeqqummut atatillugu paasissutissat saqqummiunneqartut paasissutissanit APNN-ip Sermersooq Kommunemiit tigusaanit allaaneroqaat, taamaattumik kommuni suleqatigalutigu paasissutissat taakku iluarsinissaat suliniutiginiarparput. Tamannattaaq pissutigalugu aalajangersakkanik allaanerusunik Tunumut atulersitsinissaq isumaqatigisinnaanngilara. Paasisitsissutigisinnaavarattaaq, 2011 aallarnerfigalugu pisanut paasissutissanik katersisarnermut pisananillu nalunaarutiginnittamerup pingaaruteqarnera Naalakkersuisoqarfimma saqqumilaartinniarnearaa, aammalu Tunu saqqumilaartinniarneqartut aapparimmagu.

Nalunaarutigissavara, nalunaarummik suliaqarnera piaarnerpaamik naammassissallugu pilersaarutigigakku, unnersuussutigissallugulu kommunit ataasiakkaat imaluunniit ingerlatsiviit kommuninut ileqqoreqqusat atulersissinnaagaat, taamaattorli inatsisiliornerminni taamaallaat nalunaarummiit sukangatinnerutissinnaagaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Ane Hansen